Disney Walt (1901-1966) :)

Symbol splneného amerického sna. Animátor a neobyčajne plodný producent. Stvoriteľ viacerých legendárnych animovaných postáv, ku ktorým patrí myšiak Mickey alebo káčer Donald.

Disneyho film *Snehulienka a sedem trpaslíkov* z roku 1937 bol prvým celovečerným kresleným film. Sprevádzalo ho množstvo rekordných čísiel: skladal sa z desiatok tisíc kresieb, spolupracovalo na ňom dvetisíc kresliarov. Walt Disney venoval svojmu filmovému snu podstatnú časť života. Aj keď napokon nespokojne hundral, že ho pozná tak dôverne, až na ňom vidí nespočetné množstvo chýb, Snehulienka získala pre neho prvého Oscara – a k nemu Akadémia pridala ešte sedem maličkých sošiek, aby si slávu užili aj všetci trpaslíci.

Walt Disney patrí k ikonám amerických dejín a národného mýtu o úspechu. Narodil sa v robotníckej rodine despotického otca v Chicagu 5. decembra 1901. V prvej svetovej vojne slúžil v armáde ako dobrovoľník. Európa ho očarila. Už vtedy si zarábal kresbičkami. S bratom Royom odišiel do Hollywoodu. Víziou pohybujúcich sa obrazov postáv bol posadnutý.

Roku 1928 sa narodil *Mickey Mouse*, čiernovlasý myšiak. Distribúcia o neho nemala záujem, veď kto by sa chcel pozerať na nejakú myš? Obecenstvo vtedy vzrušovala iná novinka: zvuk. Disney pochopil, že komický účinok možno posilniť ruchmi a hudbou. Pribúdali ďalší hrdinovia - závistlivý káčer *Donald*, dobromyseľný pes *Pluto*, *Tri veselé prasiatka*.

Disneyho grotesky, uvádzané ako osvieženie pred hlavným programom, boli čoraz populárnejšie. Začal chrliť ďalšie celovečerné rozprávky, ktoré boli viac sentimentálne než humorné: *Pinocchio* bol o drevenom panáčikovi, *Dumbo* o ušatom sloníčati, čo sa učí lietať, *Bambi* dojímal príhodami nežného srnčeka, sladkobôľnosť *Popolušky* a *Šípkovej Ruženky* ani nemusíme zdôrazňovať.

Začiatkom štyridsiatych rokov impérium zamestnávalo tisíc ľudí. Nakrútil niekoľko antihitlerovských grotesiek, v ktorých má Káčer Donald účes podľa vzoru Hitlera. Disneyho obraz veľkého otca, chlebodarcu, sa láme okolo roku 1941 - jeho štúdiami otriasol štrajk zamestnancov, zatiaľ čo intelektuálna elita mu kruto máčala nos v jeho pýche. Jeho zvlášť ambiciózny projekt *Fantázia*, obrazová ilustrácia klasickej hudby, prepadol. Považoval to za podraz, ktorý zosnovali komunisti. Od chvíle, kedy Disney vyslovil toto podozrenie, boli disneyovky v sovietskom bloku na čiernej listine. Do slovenských kín sa prebojovali až začiatkom sedemdesiatych rokov, keď už ich tvorca nežil.

Štúdio sa stalo bežnou továrňou na zábavu, ktorá chrlila nové a nové variácie osvedčených modelov, rozprávačských aj kreslených. Walt sa ospravedlňoval: „Radšej budem ľudí baviť a pritom dúfať, že im prinesiem aj nejaké poučenie, než ich len poúčať a pritom dúfať, že sa snáď aj zabavia.“ Disney – stále s bratom Royom – robil všetko, aby popularitu speňažil. Už v tridsiatych rokov vydával gramofónové platne, začal ponúkať figúrky obľúbených postavičiek. Pod menom Walta Disneyho vychádzalo ročne v 30 krajinách 20 miliónov kníh a časopisov. V roku 1955 otvoril v Kalifornii zábavný park Disneyland. O jeho vytrvalosti a pracovitosti svedčí fakt, že v jeho filmografii nájdeme 622 položiek, za ktoré získal 29 Oscarov.

V päťdesiatych rokoch začal s romantickými hranými filmami, kde obsadzoval tie najžiarivejšie hviezdy – slávne sú snímky *Mary Poppinsová*, *Príbeh Robina Hooda*, *Meč a ruže* či *Rob Roy*. Uznanie dosiahli dokumenty z prírody – aj nafilmovaní zvierací protagonisti však vždy boli buď dobrí alebo zlí a vždy mali svoj príbeh. Zápletka bola spravidla rovnaká: štvornohý hrdina musí prekonať prekážky, aby sa dostal do bezpečia.

S Disneyho životom sa nespájajú nijaké škandály. Štyridsať rokov bol ženatý s Lillian Boundsovou. Stačilo mu

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

málo, a tak sa správal aj k okoliu. Traduje sa, že panej, ktorá sa im starala o domácnosť, venoval na Vianoce vždy ten istý darček – akcie svojich podnikov. Tá ich zakaždým len znechutene hodila do skrine. Keď po jej smrti získal listiny jeden z pozostalých, stal sa z neho boháč.

Práve jeho obrovské, rôznorodé a ťažko uchopiteľné dielo zvádza k tomu, že Walta Disneyho chceme vidieť ako jednu z jeho postáv: buď ako ambiciózneho myšiaka alebo ako jedného z mnohých kreslených bezohľadných hrabivých tyranov, čo jeho továreň stvorila.

Pod ťarchou všetkých produktov s jeho menom dávno zaniklo, že aj Disney kedysi patril medzi filmovú avantgardu, ktorá bola poháňaná nutkaním vymýšľať stále niečo nové a že veľký ruský klasik Sergej Ejzenštejn (*Krížnik Potemkin*) o ňom v monografii napísal: „V Shakespearových komédiách sa postavy donekonečna menia. Buď čarami, alebo sa ustavične prezliekajú. U Disneyho prechádzajú jedna do druhej. Metamorfóza už nie je prísľub. Keď čítame Ovídia, zdá že niektoré stránky celé prebral od Disneyho.“

Walt Disney zomrel 15. decembra 1966. Jeho priemyselné filmové impérium úspešne funguje dodnes.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania